

Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme Duygusunun (Schadenfreude) Benlik Saygısı, Sosyal Karşılaştırma ve Haset Duygusu Çerçevesinde İncelenmesi

An Examination of Narcissism and Schadenfreude within the Framework of Self-Esteem, Social Comparison and Envy

 Ecem Karaosmanoğlu¹, Fatma Kandemir¹

¹Dicle Üniversitesi, Diyarbakır

ÖZ

Bu gözden geçirme çalışmasında narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme (schadenfreude) duygusu arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda alanyazındaki narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme kavramlarını inceleyen araştırmalar taranmıştır. Hem narsisizm hem de başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile çalışırken ele alınan kavramlar (benlik saygısı, haset ve sosyal karşılaştırma) benzer olsa da bu iki kavramın ilişkisinin incelendiği çok az çalışma olduğu görülmüştür. Mevcut çalışmada narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme kavramlarının tanımlarına, aralarındaki ilişkiyi açıklamada kullanılan benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramlarına ve narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi farklı yönleriyle ele alan araştırmaların bulgularına yer verilmiştir. Son olarak, yapılan bu derleme çalışması neticesinde narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmalar ve sonuçları tartışılmış; ayrıca gelecekte yapılacak araştırmalara ve ruh sağlığı çalışanlarına önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Narsisizm, kırılğan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm, başkasının talihsizliğine sevinme

ABSTRACT

This review study aims to investigate the correlation between narcissism and schadenfreude (the pleasure gained from the misfortunes of others). In this regard, literature investigating the concepts of narcissism and schadenfreude was reviewed. Despite the similarities among the terms self-esteem, envy, and social comparison in the context of both narcissism and schadenfreude, there exists a paucity of studies investigating the relationship between narcissism, including vulnerable and grandiose, and schadenfreude. This study encompasses definitions of narcissism and schadenfreude, as well as concepts of self-esteem, social comparison, and envy, which elucidate their interrelationship, alongside findings from various studies exploring the connection between narcissism and schadenfreude from multiple perspectives. This review study culminated in an examination of the relationship between narcissism and schadenfreude, discussing the findings and offering recommendations for future research and mental health professionals.

Keywords: Narcissism, vulnerable narcissism, grandiose narcissism, schadenfreude

Giriş

Kendini sevme, abartılı benlik algısı ve kendine hizmet eden önyargıyı ifade eden narsisizm kavramı ilk defa 1898 yılında Havelock Ellis tarafından kullanılmıştır (Pulver 1970, Sedikides 2021). Ellis, narsisizm kavramını oto-erotizm kapsamında ele almış, sudaki yansımasına aşık olan ve aşkına karşılık bulamayıp ölene kadar yansımasını izlemeye devam eden mitolojik karakter Narcissus ile ilişkilendirmiştir. Narsisizm ilerleyen yıllarda psikanalitik kuramcılar (Freud 1914, Kohut 1971, Kernberg 1975) başta olmak üzere birçok kuramcı tarafından çalışılmasının yanı sıra edebiyat ve sanat eserlerinde de sıklıkla yer verilen bir kavram haline gelmiştir.

Narsisizm kavramının kullanımındaki farklılıkları kabul eden, narsisizmin ikili doğasına dikkat çeken ve bunu destekleyen kanıtlar sunan ilk kişilik araştırmacılarından biri olan Wink (1991), narsisizmin iki boyutunu büyüklenmecilik-teşhircilik ve kırılğanlık-duyarlılık olarak tanımlamıştır. Büyüklenmeci narsisizm, abartılı bir benlik algısını sürdürme arzusunu, dikkat çekme isteği ve diğerlerinin hayranlığına duyulan güçlü ihtiyacı

Yazışma Adresi /Address for Correspondence: Ecem Karaosmanoğlu, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır, Türkiye

E-mail: ecemkaraosmanoglu@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 08.02.2024 | **Kabul tarihi/Accepted:** 05.05.2024

içerirken; kırılğan narsisizm düşük benlik saygısı, yüksek kaygı düzeyi, üstünlük ve aşağılık duyguları arasında gidip gelmeyi içerir (Miller ve ark. 2010). Alanyazında narsisizm kavramının benlik saygısı (Zeigler-Hill ve ark. 2010, Barry ve ark. 2017), empati (Hepper ve ark. 2014, Urbonaviciute ve Hepper 2020), sosyal karşılaştırma (Krizan ve Bushman 2011, Wang 2019), haset (Krizan ve Johar 2012, Lange ve ark. 2016) ve kişiler arası ilişkiler (Wurst ve ark. 2017) ile ilişkisini inceleyen çalışmalar olduğu görülmektedir.

Schadenfreude, Almanca kökenli bir kelime olup bir başkasının başına gelen talihsizliğe sevinme duygusunu tanımlamak için kullanılmaktadır (Van Dijk ve ark. 2006). Schadenfreude kavramı, 1958 yılında Heider tarafından tanımlanmış (Van Dijk ve ark. 2011b) ve yapılan çalışmalar sonucunda üç koşulda ortaya çıkmasının beklenebileceği belirtilmiştir: gözlemcinin, diğerinin yaşadığı talihsizlikten kazancının olması; diğerinin başına gelen talihsizliğin hak edilmiş olması ve talihsizliğin haset edilen bir kişinin başına gelmesi (Smith ve ark. 2009). Literatürde başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun, haset (Smith ve ark. 1996, Van Dijk ve ark. 2006), sosyal karşılaştırma (Jung 2017), kin (Feather ve Nairn 2005), narsisizm ya da karanlık üçlü (Krizan ve Johar 2012, James ve ark. 2014), benlik saygısı (Van Dijk ve ark. 2011b), aşağı (ikinci) konumda olmanın verdiği acı (Leach ve Spears 2008), talihsizliğin hak edilip edilmediği (Feather ve Nairn 2005, Van Dijk ve ark. 2005) gibi kavramlarla ilişkisini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi konu alan İngilizce ya da Türkçe gözden geçirme çalışmasının olmadığı dikkati çekmektedir. Bu sebeple mevcut çalışmada, ilgili alanyazın incelenerek narsisizm ve narsisizmin iki boyutunun (büyüklenmeci ve kırılğan) başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu kavramlarını ve bu iki kavramın birbiri ile ilişkisini ele alan çalışmalar değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun birçok kavram ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak hem narsisizm hem de başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset duygusu kavramları ile sıklıkla ilişkilendirildiği dikkat çekmektedir. Bu nedenle mevcut çalışmada narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişki benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramları aracılığıyla incelenmiştir. İki kavram arasındaki ilişkinin incelendiği mevcut gözden geçirme çalışmasının, gelecekte yapılacak çalışmalara ve alanyazına önemli ölçüde katkısının olabileceği düşünülmektedir.

Narsisizm

Narsisizm, APA'nın (Amerikan Psikiyatri Birliği) Psikoloji Sözlüğü'nde iki şekilde tanımlanmaktadır (APA 2023). Bu tanımların ilki, kendini aşırı sevme veya benmerkezcilik; ikincisi, psikanalitik kurama göre kişinin kendi benliğini ya da bedenini cinsel nesne veya libidosunun odağı olarak kabul etmesi ya da kişinin kurduğu ilişkilerdeki temel ölçütünün, diğerinin kendine olan benzerliğine dayanması olarak açıklanmaktadır.

Narsisizm kavramı ilk defa 1898 yılında Havelock Ellis tarafından, Yunan mitolojisindeki Narkissos miti ile ilişkilendirilerek ele alınmıştır (Pulver 1970). Ellis, 'Narkissos-vari' kelimesini kullanarak kavramı "özellikle kadınlarda bulunan, cinsel duyguların kendine hayranlık nedeniyle özümsemesi ve sıklıkla tamamen kaybolması eğilimi" olarak tanımlamıştır (Pulver 1970). Paul Nücke, Ellis'in çalışmasını yayımlanmasından bir yıl sonra Almancaya çevirmiş ve 'narsismus' kelimesini kullanarak kavramı alanyazına kazandırmıştır (Symington 1993). Narsisizm, sonraki yıllarda erken dönem psikanalitik kuramcıları (Freud 1914), nesne ilişkileri kuramcıları (Kernberg 1975) ve kendilik kuramcıları (Kohut 1971) tarafından sıkça çalışılan bir kavram haline gelmiştir.

Freud (1914), kişinin libidinal enerjisini kendi benliğine yöneltmesini narsisizm olarak tanımlamaktadır. Narsisizm psikoseksüel gelişimin bir parçasıdır ve birincil ve ikincil narsisizm olarak ikiye ayrılır. Freud birincil narsisizmi, büyüklenmeci duyguların ağır bastığı ve libidinal enerjinin kişinin benliğine yöneldiği bir süreç olarak tanımlamaktadır. Birincil narsisizm sürecinde bebek, bakım verenin kendisine ait bir parça olmadığını farkına varır ve 'ben ideali' geliştirerek birincil narsisizm sürecini tamamlar (Freud 1914). İkincil narsisizm ise libidinal enerjinin, dış nesnelere yönlendirilmesi sonucunda oluşan hayal kırıklığı nedeniyle benliğe tekrar yöneltmesi olarak tanımlanmaktadır (Bing ve ark. 1959). Freud'a göre birincil ve ikincil narsisizm süreçleri gelişimin olağan bir parçasıdır ve bu süreçlerin dengeli bir şekilde yaşanması kişinin gelişimi için büyük bir önem taşır.

Kohut ise (1971) gelişimin normal bir yönü olarak tanımladığı, bebeklerin yaşamlarının ilk yıllarında deneyimledikleri mükemmele yakın ihtiyaç doyumu durumunu birincil narsisizm olarak adlandırır. Bu mükemmele yakın doyum, ebeveyn ilgisinin yokluğu veya kaçınılmaz eksiklikler nedeniyle kesintiye uğrar. İdeal durumlarda bebekler gelişimsel zorlukların üstesinden gelirler ve gerçekçi olmayan kendilik temsillerini, gerçekçi

kendilik tasarımlarıyla değiştirirler. Kohut narsisistik kişileri bu değişim sürecini yaşayamamış ve bir şekilde gelişimsel olarak fiksasyona uğramış kişiler olarak tanımlar.

Öte yandan Kernberg (1975), narsisistik kişiliği “normal çocuksu narsisizmden belirgin bir şekilde farklı olan patolojik bir yapı” olarak görür ve narsisistlerin başkalarını kendi büyüklenmelerini yansıtmak için bir araç olarak gördüklerini belirtir. Narsisistik kişiler empatiden yoksundurlar, kendilerini yetkin hissederler, sömürücü ve acımasız olabilirler. Bunlara ek olarak narsisist kişilerde haset duygusu önemli bir rol oynar. Kernberg’e göre bu kişiler, kendilerinin sahip olmadığı şeylere sahip olan ya da hayatlarından memnun veya zevk alıyormuş gibi görünen diğerlerine karşı oldukça yoğun bir haset hissederler. Ancak kişiler hissettikleri bu tür duyguları, yüzeysel sosyal uyum ile maskelerler.

Günümüzde narsisizm, normal ve patolojik narsisizm olmak üzere iki düzeyde ele alınmaktadır. Bireyin kendini önemsemesi ve kendine değer vermesi normal narsisizm olarak tanımlanmaktadır (Sedikides ve ark. 2004). Bu narsisistik davranışlar, kişinin benlik saygısını korumaya adanmış içsel ve kişiler arası stratejilerdir. Narsisistik Kişilik Bozukluğu olarak tanımlanan patolojik narsisizm ise kişinin kendisi ile ilgili abartılı fikirlere sahip olması, onaylanma ve beğenilme ihtiyacı hissetmesi ve empati yapamaması ile kavramlaştırılan kişilik yapısıdır (Kohut 1977).

Patolojik narsisizm kavramına ilk defa DSM-III’te (APA 1980) yer verilmiştir ve DSM’in bir sonraki basımında, narsisistik kişilik bozukluğu tanısı kapsamında Eksen II bozuklukları arasında yer almıştır (DSM-IV-TR, APA 2000). DSM-5’te eksen yapısında yapılan değişiklikler sonrasında “Kişilik Bozuklukları” altında “Narsisistik Kişilik Bozukluğu” olarak yer almaya başlamış ve “genç yetişkinlikte başlayan ve çeşitli koşullarda ortaya çıkan, büyüklenmecî davranışlar ya da düşlemler, beğenilme gereksinimi ve empati yapamama ile giden yaygın bir örüntü” olarak tanımlanmıştır.

Narsisistik Kişilik Bozukluğu tanısının konulabilmesi için DSM-5 tanı kriterlerinden en az beş tanesinin karşılanması gerekmektedir. Bu kriterler (DSM-5, APA 2013) şunlardır:

1. Kişinin kendisinin önemine dair büyüklenmecî bir duyguya sahip olması
2. Sınırsız başarı, güç, güzellik, zeka veya yüce bir sevgi düşlemleri ile meşgul olmak
3. Özel biri olduğuna, yalnızca üstün veya özel kişiler tarafından anlaşılabilceğine ve o kişilerle ilişki kurması gerektiğine dair inanç
4. Diğerleri tarafından beğenilme isteği
5. Ayrıcalıklı ve hak sahibi olduğuna inanmak
6. Kişisel çıkarları için başkalarını kullanma
7. Empati yapamama (diğerlerinin duygu ve gereksinimlerini anlamaya karşı gönülsüzlük)
8. Sıklıkla diğerlerini kıskanmak (envy) veya diğerleri tarafından kıskanıldığını düşünmek
9. Küstah ve kendini beğenmiş davranışlar veya tutumlar sergilemek

DSM-5’te yer alan narsisistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinin, patolojik narsisizmin sadece büyüklenmecî boyutuna vurgu yaptığı dikkat çekmektedir. Ancak alanyazın incelendiğinde, araştırmacıların narsisizmin çok boyutlu yapısına dikkat çektiği görülmektedir. Wink 1991 yılında yayımladığı makalesinde narsisizmin ikili doğasına yönelik kanıtlara yer vermiş ve narsisistik kişiliğin altında yatan bu iki boyutu büyüklenmecî ve kırılğan olarak tanımlamıştır. Narsisizmin büyüklenmecî ve kırılğan boyutlarını inceleyen araştırmalar her geçen gün artmaktadır (Dickinson ve Pincus 2003, Pincus ve Lukowitsky 2010, Kampe ve ark. 2021, Sedikides 2021).

Yapılan araştırmalarda büyüklenmecî ve kırılğan narsisizmin birbirinden farklılaşan özelliklerine ilişkin bulgulara rastlanmaktadır. Büyüklenmecî narsisizm grandiyozite, küstahlık, dikkat çekme isteği, diğerlerinin ihtiyaçlarını görememe, düşük kaygı düzeyi gibi özelliklerle tanımlanırken; kırılğan narsisizm büyüklenmecî narsisizm özelliklerinin tam karşısı olan aşırı alçak gönüllülük, çekingenlik, düşük benlik saygısı, yüksek kaygı düzeyi, ızdırap çektiğini düşünme gibi özelliklerle tanımlanmıştır (Wink 1991, Miller ve ark. 2010, Weiss ve Miller 2018). Kırılğan narsisistler, her daim kendinden emin görünen büyüklenmecî narsisist bireylerin aksine utangaç ve yardıma muhtaç olarak algılanırlar ve kendilerinden şüphe duyma ve öz-eleştiri yapma eğilimleri nedeniyle kendilerine daha az güvenirler (Zajenkowski ve ark. 2016). Bu özelliklere ek olarak Miller ve arkadaşları (2011), kırılğan narsisistlerin kaygı, depresyon, obsesyon ve diğer psikopatolojileri geliştirmeye daha yatkın olduklarını belirtmiştir.

Narsisizmin değerlendirilmesinde kullanılan ölçüm araçları incelendiğinde, en sık kullanılan ölçüm aracının Raskin ve Hall (1988) tarafından geliştirilen Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) olduğu görülmektedir. Kernberg'in büyüklenmeci narsisizm kavramsallaştırması ve DSM-III'te yer alan narsisizm kriterleri göz önüne alınarak geliştirilen NKE'nin ilk versiyonu 54 maddeden oluşmaktadır. Raskin ve Terry tarafından gerçekleştirilen revizyon sonrasında ölçek 40 madde ve 7 alt boyut (otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, üstünlük, hak iddia etme ve kendini beğenme) içeren son halini almıştır (Raskin ve Terry 1988). Narsisistik Kişilik Envanteri, narsisizmin büyüklenmeci yönüne odaklanması ve kırılğan boyutunu ihmal etmesi bakımından eleştirilmektedir (Blashfield ve Herkov 1996, Cain ve ark. 2008, Rosenthal ve Hooley 2010).

Narsisizmin kırılğan boyutunu ölçme amacıyla geliştirilen değerlendirme araçları incelendiğinde, araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılan ölçeklerin Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği (Hendin ve Cheek 1997) ve Patolojik Narsisizm Envanteri (Pincus ve ark. 2009) olduğu görülmektedir. Narsisizmin sadece kırılğan boyutunu ölçme amacıyla Hendin ve Cheek tarafından geliştirilen Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği, 10 maddeden oluşmaktadır ve NKE ile sifıra yakın korelasyon göstermektedir. Pincus ve arkadaşları tarafından geliştirilen Patolojik Narsisizm Envanteri ise narsisizmin hem büyüklenmeci hem de kırılğan boyutunu değerlendirmektedir. Büyüklenmeci narsisizm 4 alt boyuttan (büyüklenmecilik fantezileri, sömürücülük, öfkeyi hak görme ve kendini feda/yüceltme) kırılğan narsisizm ise 3 alt boyuttan (koşullu benlik saygısı, benliği saklama ve değersizleştirme) oluşmaktadır (Pincus ve ark. 2009).

Narsisizmin değerlendirilmesinde kullanılan bir diğer ölçüm aracının Kısaltılmış Karanlık Üçlü (Jones ve Paulhus 2014) ölçeği olduğu görülmektedir. Karanlık Üçlü Paulhus ve Williams'ın 2002 yılında yayımladığı, genellikle saldırgan ama patolojik olmayan üç kişilik tipinden (narsisizm, Makyavelizm ve psikopati) oluşan bir kişilik kuramıdır. Bu kişilik özellikleri, saldırganlık ve duygusal soğukluk açısından ortak bir eğilime sahiptir. Narsisizmin (büyüklenme, empati eksikliği, kendine hayranlık), psikopatinin (düşük empati ve benmerkezcilik) ve Makyavelizm'in (sinizm, manipülatiflik ve amaçların araçları haklı çıkardığı görüşü) özellikleri göz önüne alındığında; Karanlık Üçlü'nün sadece saldırgan davranışlar veya tutumlarla değil, başkasının talihsizliğine sevinme gibi karanlık duygularla da ilişkili olduğu düşünülebilir. Karanlık Üçlü kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla geliştirilen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği incelendiğinde ölçeğin toplamda 27 maddeden oluştuğu, her bir kişilik yapısını ölçen 9 madde içerdiği ve narsisizm boyutunun büyüklenmeciliğe ve benmerkezçiliğe odaklanan maddelerle temsil edildiği görülmektedir (Jones ve Paulhus 2014).

Başkasının Talihsizliğine Sevinme (Schadenfreude)

İki kelimenin birleşmesi ile oluşturulan 'schadenfreude', Almanca kökenli bir kelimedir ve 'schade' kelimesinin Türkçe çevirisi 'yazık', 'freude' kelimesinin çevirisi ise 'zevk' şeklinde yapılmaktadır (Erzi 2019). İngilizceye 'pleasure at the misfortunes of others' (Smith ve ark. 2009) olarak çevrilen duygunun, Türkçe alanyazında birden fazla çevirisi olduğu görülmektedir. Yapılan az sayıdaki çalışmalarda kavramın 'başkasının üzüntüsüne sevinme' (Torun 2012, Yeniay 2012), 'başkasının zararına sevinme' (Tatlıoğlu 2015, Erzi 2019) şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Herkes tarafından kullanılan ortak bir çevirisi olmayan 'schadenfreude' kavramı için 'başkasının talihsizliğine sevinme' tanımı seçilmiştir. Alanyazın incelendiğinde, kavramın İngilizce çevirisinde 'misfortunes' kelimesine sıklıkla yer verildiği görülmüş ve bu nedenle çalışmada kullanılmak üzere talihsizlik kelimesi tercih edilmiştir (Van Dijk ve ark. 2005, Feather 2006, Cıkara ve Fiske 2012).

Başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun farklı dillerde tek bir kelime ile ifade edilebilmesine karşılık (Flemenkçe 'leedvermaak' ve Norveççe 'skadefryd') duygunun Türkçe ya da İngilizcede tek kelimelik bir karşılığı bulunmamaktadır (Van Dijk ve Ouwerkerk 2014). İngilizce 'epicaricacy' kelimesi duyguyu büyük oranda tanımlıyor olsa da nadiren kullanılmaktadır. Kelime Yunanca kökenli 'epikhairekakia' kelimesinden türetilmiştir ve Aristoteles 'Epicaricacy' duygusunu 'başkasının acı çekiyor olmasına sevinme' olarak tanımlamıştır (Aristoteles 2009). 'Schadenfreude' kavramı ise, 1700'lü yılların ortalarından itibaren Alman alanyazınında ortaya çıkmış ve Kant, Schopenhauer ve Nietzsche gibi filozoflar tarafından sıkça tartışılan bir kavram olmuştur (Schopenhauer 1841, Portmann 2002).

Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme Duygusu Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

Yapılan literatür taraması sonucunda narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu kavramlarını birlikte ele alan 8 çalışma olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan üçü (Porter ve ark. 2014, Lee 2019, Erzi 2020b) iki kavram arasında ilişki bulamamıştır. Üç çalışmada da narsisizmin Karanlık Üçlü kapsamında ele alındığı

görülmüştür. Başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile toplam Karanlık Üçlü puanları arasında ilişki bulunsa da narsisizm ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Karanlık Üçlü ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin incelendiği diğer 2 çalışmada (James ve ark. 2014, Erzi 2020a) narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında belirli koşullarda ilişki olduğu bulgulanmıştır. İki çalışmada da katılımcıların sosyal karşılaştırma yapmak için uygun kriterler içeren durumlarda (akademik ve iş yeri bağlamında yer alan senaryolar) başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu deneyimlediği bulunmuştur. Çalışmaların birinde (Ginter 2006) narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında ilişki bulunmuştur fakat narsisizm tek bir boyut olarak ele alınmıştır. Narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında orta derece bir ilişki bulunan çalışmada, katılımcıların narsisizm puanını ölçmek için narsisizmin büyüklenmeci özelliklerini ölçen Narsisistik Kişilik Envanteri kullanıldığı belirtilmiştir. Son olarak çalışmaların 2'si (Krizan ve Johar 2012, Neufeld ve Johnson 2016) ise narsisizmin kırılğan ve büyüklenmeci boyutlarının başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisini incelemiştir. Her iki çalışmanın sonucunda da kırılğan narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna karşın büyüklenmeci narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme arasında bir ilişkinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak alanyazın incelendiğinde başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun daha çok kırılğan narsisizmle ilişkisinin olduğu görülmektedir. İki kavram arasında ilişki olduğunu belirten çalışmalar incelendiğinde ise, narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin sıklıkla üç kavram ile ilişkilendirildiği görülmektedir; benlik saygısı (McNamee 2003, Bosson ve ark. 2008, Van Dijk ve ark. 2011b), sosyal karşılaştırma (Bogart ve ark. 2004, Leach ve Spears 2008, Steinbeis ve Singer 2013) ve haset (Feather ve Nairn 2005, Krizan ve Johar 2012, Lange ve ark. 2016). Bu sebeple bu üç kavramın, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu kavramları ile ilişkisi bir sonraki kısımda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme Duygusu ile İlişkili Kavramlar

Alanyazın incelendiğinde, narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin sıklıkla benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramları ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu sebeple şimdiki bölümde bu üç kavramın narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisi ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Benlik Saygısı, Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme

Kişinin kendisi ile ilgili genel pozitif değerlendirmesi olarak tanımlanan benlik saygısı kavramı (Rosenberg ve ark. 1995, Pyszczynski ve ark. 2004), sosyal psikoloji alanında en sık çalışılan kavramlardan biri olmasının yanı sıra, psikopatolojik bozukluklarla yakın ilişkisi nedeniyle klinik psikoloji alanında yapılan çalışmalarda da sıklıkla yer alan bir kavramdır (Bos ve ark. 2010, Zeigler-Hill 2011, Sowisio ve Orth 2013,).

Narsisizm ve benlik saygısı arasındaki ilişki ilk olarak Freud'un Narsisizm Üzerine (1914) adlı makalesinde ele alınmıştır. Benlik saygısının çocuksu narsisizmin bir kalıntısı olduğuna ve narsisistik libido ile olan yakın ilişkisine dikkat çeken Freud, benlik saygısının üç bileşenden oluştuğunu ileri sürmüştür: kişinin kendisi için istediği arzuları, kişinin gerçek deneyimlerle desteklenen arzuları ve başkalarını sevmeye ve onlar tarafından sevilme arzusu. Freud, duygusal bir kavram olan benlik saygısını ve dürtüsel bir kavram olan narsisistik libidoyu çoğunlukla birbirinin yerine kullanmıştır. Freud'un narsisizm kavramını benlik saygısı ile eşanlamlı olarak kullanması, özellikle klinik çalışmalarda geniş çapta benimsenmiş ve benlik saygısı, narsisizm teriminin en önemli anlamlarından biri haline gelmiştir (Pulver 1970).

İlerleyen yıllarda araştırmacılar narsisizm ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi açıklamak için farklı fikirler öne sürmüşlerdir. Narsisizmi benlik saygısının düzenlenmesinde bir unsur olarak gören bakış açısının yanı sıra (Kohut 1971, Kernberg 1975), yüksek düzeyde narsisizmi benlik saygısının savunmacı bir şekilde korunması olarak açıklayan bakış açıları da bulunmaktadır (Reich 1960, Pulver 1970). Kohut'a (1971) göre, erken gelişim dönemindeki bir çocuğun kişisel gelişimi için ebeveynlerine ihtiyaç duymasına benzer şekilde yetişkin narsisistler de diğerleri ile ilişki kurmaya gereksinim duyar. Kişi diğerlerini kendisinin bir uzantısı olarak kabul eder ve benlik saygısını düzenlemek için diğerlerine ihtiyacı vardır (Levy ve ark. 2011). Bu sayede diğeri, tıpkı bir ebeveynin küçük bir çocuğun duygularını düzenlemesine yardımcı olduğu gibi narsisist bireyin günlük hayatta karşılaştığı olayların sebep olduğu duygusal dalgalanmaları stabilize etmeye yardımcı olur.

Reich (1960) ise narsisistik büyüklenmeciliğin, benlik saygısını düzenlemenin patolojik bir biçimi olduğunu belirtir. Narsisistik kişilerin, erken dönem travma yaşantılarının bir sonucu olarak benlik saygılarını düzenleme konusunda yetersiz kaldıklarını ve benlik saygısı düzenlenmesinde saldırganlığın önemli bir rolü olduğunu öne

sürer. Pulver (1970) ise benlik saygısı ve narsisizm arasındaki farkı açıklamak için iyi ve kötü narsisizm kavramlarını kullanır. İyi narsisizm savunmacı olmayan yüksek benlik saygısını, kötü narsisizm ise bir savunma olarak kullanılan benmerkezciliği ve kişinin kendisine yönelik yüksek hayranlığını ifade eder.

Alanyazın incelendiğinde narsisizmin büyüklenmeci ve kırılğan boyutu arasındaki önemli farklardan birinin benlik saygısı olduğu görülmektedir. Büyüklenmeci narsisizmin yüksek benlik saygısıyla (Raskin ve ark. 1991, Bosson ve ark. 2008, Zeigler-Hill ve ark. 2008, Miller ve ark. 2020, Rohmann ve ark. 2021, Lachowicz-Tabaczek ve ark. 2021), kırılğan narsisizmin ise düşük benlik saygısıyla (Dickinson ve Pincus 2003, Zeigler-Hill ve ark. 2008, Rohmann ve ark. 2012, Rohmann ve ark. 2019, Grieve ve ark. 2020) ilişkili olduğu bulunmuştur. Hem büyüklenmeci hem de kırılğan narsisizmde bireyler benlik saygısını korumakta zorluk çekerler fakat bu sorunla başa çıkmak için farklı stratejiler kullanırlar. Büyüklenmeci narsisizmde kişiler diğerlerinin tepkilerini filtreleyip kendilerini narsisistik yaralanmalardan korur ve diğerlerini yetenekleri ve başarılarıyla etkilemeye çalışırlar. Kırılğan narsisizmde ise kişiler diğerlerinin nasıl davranacağını anlamak için onları yoğun bir şekilde inceleyerek kendilerini savunmasız hissedeceği durumlardan kaçınırlar ve benlik saygılarını korumaya çalışırlar (Gabbard 1989).

Benlik saygısı ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişki incelendiğinde ise, iki kavram arasında narsisizm ve benlik saygısının ilişkisine benzer güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. İnsanların kendilerine olumlu bir açıdan bakma motivasyonları ve bu bakış açısını korumaya yönelik kaygıları bulunmaktadır (Sedikides ve Strube 1997, Steele 1998). Van Dijk ve arkadaşlarına (2011b) göre diğerinin yaşadığı talihsizlik, kişideki bu önemli kaygıyı tatmin eder ve kişide başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu uyandırır. Diğerinin yaşadığı talihsizlik kişiye benlik algısını koruması ya da geliştirmesi için bir fırsat sunar ve bu durum başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu deneyimlemenin altında yatan nedenlerden biridir. Benlik saygısı düşük olan kişiler ile benlik saygısı yüksek olan kişilerin başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu hissetme eğilimlerini kıyaslayan araştırmalar, düşük benlik saygısına sahip kişilerin bu duyguyu hissetme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir (Feather 1989, McNamee 2003, Van Dijk ve ark. 2011b, Jung 2017).

Ginter (2006) narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, narsisistik kişilerin diğerinin deneyimlediği talihsizlikteki rolünün duygu üzerindeki etkisini ölçmek için deneysel bir düzenek hazırlamıştır. Deney başlamadan önce katılımcıların benlik saygısı ve narsisizm düzeyleri ölçülmüş ve narsisizmin büyüklenmeci boyutunu ölçen Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında ilişki bulunmuştur. Narsisizm puanı yüksek olan katılımcıların düşük olanlara kıyasla daha fazla başkasının talihsizliğine sevinme duygusu deneyimlediği görülmüştür. Başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun hissedilmesinde benlik saygısının rolü incelendiğinde ise bu duygunun ortaya çıkmasında etkili olan kavramın benlik saygısı değil, narsisizm olduğu belirtilmiştir. Çalışmada narsisizmin sadece büyüklenmeci boyutuna ilişkin ölçüm alınmasının; narsisizm ile pozitif, başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile negatif yönde ilişkili olan benlik saygısının rolünün incelenmesi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak benlik saygısı kavramının narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisini ele alan araştırmalar incelendiğinde, düşük benlik saygısı ve kırılğan narsisizm arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Düşük benlik saygısı ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında da pozitif yönlü ve güçlü bir ilişkinin olduğu dikkat çekmektedir. Benlik saygısı kavramının sosyal karşılaştırma kavramı ile ilişkisinden dolayı, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile arasındaki ilişki bir sonraki başlıkta daha ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Sosyal Karşılaştırma, Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme

Sosyal karşılaştırma kişilerin kendilerini, bilinçli ya da istem dışı bir şekilde, diğerleri ile kıyaslama eğilimleri olarak tanımlanır (Festinger 1954). Festinger'in Klasik Sosyal Karşılaştırma Teorisine (1954) göre kişiler fikir ve becerilerini değerlendirebilmek için kendileriyle benzer fikir ve becerilere sahip diğerleri ile kendilerini karşılaştırmayı tercih ederler. Diğerinin benzerliği sosyal karşılaştırma için önemli koşullardan biridir. Eğer karşılaştırılan diğerinin becerileri ve başarıları kişinin sahip olduklarının çok altında ya da üstünde ise kişinin kendi özelliklerini doğru bir şekilde karşılaştırması mümkün olmamakta ve sosyal karşılaştırma yapılamamaktadır.

İlerleyen yıllarda yapılan çalışmalar, sosyal karşılaştırmanın kişinin kendi özelliklerini değerlendirmesine yardımcı olmakla sınırlı kalmadığını aynı zamanda benlik saygısını geliştirmek ve korumak için de kullanıldığını göstermiştir (Blanton ve ark. 2000, Tesser 2000). Wills'e (1981) göre kişiler bir talihsizlik ya da hüsrana

yaşadıklarında, daha iyi hissedebilmek için kendilerini daha kötü durumdaki diğerleri ile kıyaslarlar. Aşağı doğru karşılaştırma olarak adlandırılan bu süreç kişinin kendi talihsizliği ya da kötü durumu hakkında daha iyi hissetmesine yardımcı olur. Buna karşın kişinin yukarı doğru karşılaştırma yapması kişide haset, öfke ve aşağılık duygularının oluşmasına ve benlik saygısında düşüşe neden olmaktadır (Tesser ve Collins 1998, Muller ve Fayant 2010). Neredeyse her zaman kişiden daha başarılı ve becerikli diğerlerinin olacak olması yukarı doğru karşılaştırmayı kaçınılmaz bir hale getirmektedir. Fakat aşağı doğru karşılaştırmada olduğu gibi, yukarı doğru karşılaştırma durumlarında da olumlu değerlendirmenin yapılmasının mümkün olduğu, bu karşılaştırmanın kişiye hedefini hatırlatmakta ve kendini geliştirmesinde yardımcı olabileceğini belirten teoriler bulunmaktadır (Thornton ve Arrowood 1966, Wheeler 1966).

Sosyal karşılaştırma kavramının hem kırılğan hem de büyülenmeci narsisizm ile ilişkili olduğu görülmektedir. Narsisizmin büyülenmeci boyutunun ele alındığı çalışmalarda, katılımcılar yukarıya doğru karşılaştırmadan olumsuz, aşağı doğru karşılaştırmadan ise olumlu etkilendiklerini bildirmişlerdir (Bogard ve ark. 2004). Büyülenmeci narsisizme sahip bireylerin üstün benlik algıları ve diğerlerine kıyasla daha iyi konumda olduklarına dair düşünceleri, onları aşağı doğru sosyal karşılaştırma yapmaya daha yatkın bir hale getirmektedir. Öte yandan kırılğan narsisist bireylerin düşük benlik saygısına sahip olmaları ve öz değerlendirme yapmak için sosyal geri bildirim mekanizmalarına ihtiyaç duymaları (Zeigler-Hill ve ark. 2008, Miller ve ark. 2010), yukarı doğru karşılaştırma yapma eğilimlerini arttırmaktadır.

Ozimek ve arkadaşlarının (2018) kırılğan ve büyülenmeci narsisist bireylerin Facebook kullanımı ile sosyal karşılaştırma teorisi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, kırılğan narsisizmin Facebook kullanımı ve sosyal karşılaştırma ile ilişkili olduğunu bulgulamışlardır. Kırılğan narsisistlerin öz-değerlendirme yapmak için sosyal geri bildirim ihtiyacı duymaları ve Facebook gibi sosyal medya platformları aracılığıyla günlük hayata kıyasla daha hızlı bir şekilde sosyal karşılaştırma yapılabiliyor olmaları, onları daha sık sosyal medya platformlarını kullanmaya teşvik etmektedir (Kong ve ark. 2020, Kong ve ark. 2021).

Başkalarının talihsizliğine sevinme duygusunun hangi koşullarda ortaya çıktığını açıklamaya çalışan birçok çalışma bulunmaktadır ve bunlardan bir kısmı, duyguyu öz-değerlendirme ve sosyal karşılaştırma kavramlarını kullanarak açıklayan çalışmalardır (Smith ve ark. 2009, Van Dijk ve ark. 2011a, Van Dijk ve ark. 2017). Bir başkasının talihsizliğine tanık olmak, kişiye kendini diğeri ile kıyaslama şansı verir ve öz-değerlendirmenin korunabilmesine imkan sağlar. Kişinin kendisi ile ilgili algısını korumaya yönelik güdülerinin olması, kişilerin daha sık sosyal karşılaştırma yapmasına ve bu nedenle başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu daha sık hissetmesine neden olabilir (Van Dijk ve ark. 2011b). Yapılan araştırmalar, durumsal bir öz-değerlendirme tehdidi hisseden ve bu nedenle kendilerine yönelik algılarını korumaya daha fazla ihtiyaç duyan kişilerin, böyle bir tehdit deneyimlemeyen kişilere kıyasla diğerinin başına gelen talihsizlik sonrasında daha fazla başkasının talihsizliğine hissetme duygusu deneyimlediğini belirtmektedir (Van Dijk ve ark. 2011a). Kişinin benlik algısına yönelik bir tehdit hissettiği süreçte diğerinin talihsiz bir olay yaşaması, kişiye tehdit altındaki benlik algısını koruması için bir fırsat sunar ve bu durum başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun deneyimlenmesiyle sonuçlanır.

Başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ve sosyal karşılaştırma arasındaki ilişkinin deneysel düzenekler oluşturularak incelendiği çalışmaların benzer bulgulara ulaştığı görülmektedir. Steinbeis ve Singer (2013), 7-13 yaş arası çocuk katılımcılarda sosyal karşılaştırma ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Katılımcılar hızlandırılmış tepki sürelerini ölçen bir uygulamaya katılmış ve her deneme sonrasında katılımcılara kendilerinin ve diğer yarışmacıların performanslarına ilişkin geri bildirimler verilmiştir. Deney sonrasında katılımcılardan sonuçlar ile ilgili ne kadar iyi hissettiklerini derecelendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların kendilerinin kazandıkları ve diğerlerinin kaybettikleri koşullarda kendilerini daha iyi hissettiklerini belirttikleri gözlemlenmiştir. Diğer yarışmacıların kaybetmesi, katılımcıların aşağı doğru karşılaştırma yapmalarına ve kendilerini daha iyi hissetmelerine yardımcı olmuştur. Hem kendilerinin hem de diğer yarışmacıların kazandığı koşulda iyi hissetme derecelerinin ilk koşula kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür.

Narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda en sık karşılaşılan kavramlardan biri sosyal karşılaştırmadır. Kişinin kendisinden daha başarılı olarak gördüğü diğerinin başına gelen talihsizlik, diğerinin sahip olduğu avantajlı konumu kaybetmesine neden olmaktadır. Kırılğan narsisistler düşük benlik saygısı nedeniyle yukarı doğru karşılaştırma yapmaya daha yatkınlardır ancak diğerinin başarılı konumunu kaybetmesi, kırılğan narsisistlere aşağı doğru sosyal karşılaştırma yoluyla pozitif öz değerlendirme yapma fırsatı sağlamaktadır (Smith ve ark. 2009). Başka bir ifadeyle kişinin kendisinden daha başarılı olarak gördüğü diğerinin yaşadığı talihsizlik, kırılğan narsisistlerin sosyal karşılaştırmalarının yönünün aşağı doğru değişmesine yol açabilmektedir.

Karanlık Üçlü Paulhus ve Williams'ın 2002 yılında yayımladığı, genellikle saldırgan ama patolojik olmayan üç kişilik tipinden (narsisizm, Makyavelizm ve psikopati) oluşan bir kişilik kuramıdır. James ve arkadaşları (2014), narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin Karanlık Üçlü kapsamında incelendiği bir çalışma yürütmüşlerdir. 186 kişi ile yürütülen çalışmada, Karanlık Üçlü puanları ölçülen katılımcılara üç farklı senaryo sunulmuştur. Senaryolarda başına talihsizlik gelen kişiler zengin bir iş adamı, bir spor müsabakasında karşı takımında yer alan yarışmacı ve iş arkadaşı olarak seçilmiştir. Katılımcılardan okudukları her bir senaryo sonrasında ne ölçüde eğlendiklerini, memnun olduklarını, tatmin olduklarını ve bu kişilere karşı ne derecede sempatik hissettiklerini derecelendirmeleri istenmiştir. Narsisizm puanı yüksek olan katılımcıların, yalnızca kötü bir performans değerlendirmesi alan bir iş arkadaşını içeren senaryoda başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu hissettiği gözlemlenmiştir. Bunun, narsisist bireylerin aşağı doğru sosyal karşılaştırma yapabileceklerini belirten alanyazın bulgularıyla benzerlik taşıdığı görülmektedir (Bogard ve ark. 2014). Ginter'in (2006) çalışmasının bulguları ile benzer şekilde, narsisizmin büyülenmeci boyutunun ele alındığı bu çalışmada benlik saygısı ve üç senaryoda hissedilen başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Erzi (2020a) yılında yaptığı çalışmada Karanlık Üçlü ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki aracı değişkenleri incelemiştir. Katılımcıların Karanlık Üçlü özellikleri Kısaltılmış Karanlık Üçlü ölçeği kullanılarak değerlendirilmiş ve iki kavram arasındaki ilişki sosyal ve akademik senaryolar kullanarak ölçülmüştür. Sosyal senaryo bir buluşma esnasında ana karakterin arkadaşları ile daha iyi anlaşılan ve daha iyi bir şekilde iletişim kuran diğerini; akademik senaryo ise benzer akademik ortalamaya sahip ve bir ders kapsamında hazırlanan ödev konusunda ana karakterin rekabet halinde olduğu diğerini içermektedir. Araştırma sonucunda narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme arasında pozitif bir ilişki bulunduğu ve narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun, akademik bağlamdaki senaryoda daha anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu görülmüştür.

Bu bölümde sosyal karşılaştırma kavramının narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisini ele alan araştırmalar incelenmiş ve kırılmalı narsisistlerin yukarı doğru, büyülenmeci narsisistlerin ise aşağı doğru sosyal karşılaştırma yapmaya eğilimli oldukları görülmüştür. Ancak kırılmalı narsisistlerin yaptıkları yukarı doğru sosyal karşılaştırmanın belirli koşullarda (sosyal karşılaştırmanın yapıldığı diğerinin başına bir talihsizlik gelmesi gibi) aşağı doğru sosyal karşılaştırmaya dönüştüğü de görülmektedir. Başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile sosyal karşılaştırma arasında güçlü bir ilişki olduğu ve diğerinin başına gelen talihsizliğin kişilerin aşağı doğru karşılaştırma yapmasına yardımcı olduğu dikkat çekmektedir. Sosyal karşılaştırmanın ortaya çıkmasında etkili bir kavram olan haset duygusunun, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisi bir sonraki başlıkta ayrıntıları ile ele alınacaktır.

Haset, Narsisizm ve Başkasının Talihsizliğine Sevinme

Haset, kişinin kendisini diğerleri ile kıyasladığında ortaya çıkan ve hoş olmayan bir duygudur. Kıskançlık (jealousy) ve haset (envy) kavramları, dil ve kültür farklılıklarından etkilenmekte ve çoğu zaman birbirinin yerine kullanılmaktadır. Haset, kişi diğerinin sahip olduğu şeye sahip olmadığında ortaya çıkmaktadır. Duygunun hedefi bir grup ya da bir kişi olabilir ancak haset duygusunun temel noktası kişinin arzuladığı ancak sahip olmadığı şeye diğerinin de sahip olmamasını istemesi durumudur. Kıskançlık ise genellikle kişinin sahip olduğu şeyi başkasına 'kaptırmaktan' korktuğu durumlarda ortaya çıkmaktadır (Ben-Ze'ev 1990, Smith ve Kim 2007).

Psikanalizde bu ayrım daha farklı bir şekilde ele alınmaktadır. Klein (1957) haset duygusunun, ilk olarak bebeklik döneminde ortaya çıktığını ve bebek ile annenin ilişkisinde görüldüğünü belirtir. Kişinin arzuladığı şeye bir başkasının sahip olması, kişide yıkıcı ve saldırgan bir duyguya neden olur ve bu duygu haset olarak tanımlanır. Bu yıkıcı duygu kişide arzulanan nesneyi diğerinin elinden alma ya da tamamıyla yok etme isteği oluşturur. Bebek için haset duyulan nesne memedir, bebeğin istediği her şeye sahiptir fakat her zaman yanında olmayarak bebeği hayal kırıklığına uğratar. Bu durum da bebeğin haset duyduğu ilk nesnenin oluşmasına neden olur. Klein'a (1975) göre kıskançlık ilişkiye üçüncü kişinin, babanın dahil olması ile ortaya çıkar. Çocuk anneyi ve annenin göğsünü babanın kaçırdığını düşünmektedir. Kıskançlığın temelini bu rekabet ve kuşku oluşturur ve kıskançlık Oidipal durumun ayrılmaz bir ögesidir.

Haset duygusu, narsisistik kişiliklerin temel bir özelliği olarak kabul edilmektedir ve DSM-V'te yer alan tanı kriterlerinden biri olarak listelenmektedir. Büyülenmeci narsisistlerin haset duygusunu yaşamaya eğilimli oldukları şeklindeki yaygın varsayım, narsisizm üzerine yapılan araştırmalarda sıklıkla vurgulanmıştır (Kernberg 1975, Lange ve ark. 2016). Ancak bazı çalışmaların sonucunda yalnızca kırılmalı narsisistlerin haset duygusunu deneyimlediği bulunmuştur (Krizan ve Johar 2012, Neufeld ve Johnson 2015). Krizan ve Johar (2012), haset

duygusunun narsisizmin büyülenmeci boyutundan kaynaklandığı şeklindeki genel varsayımın aksine, narsisistik kırılmalılık durumunda ortaya çıktığını ve büyülenmeci narsisizmde gözlemlenen abartılı üstünlük duyguları göz önünde bulundurulduğunda, bu kişilerin haset duygusunu hissetmeye daha az eğilimli olduklarını belirtmiştir.

Başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu ele alan çalışmalar incelendiğinde öne çıkan kavramlardan birinin haset duygusu olduğu görülmektedir (Van Dijk ve ark. 2006, Lange ve ark. 2018). Haset edilen kişinin başına bir talihsizlik gelmesi, haset duygusunun oluşturduğu aşağılık hissinin yerini üstünlük hissine bırakmasını sağlar. Diğerinin başına gelen talihsizlik karşı tarafın sahip olduğu avantajlı konumu sonlandırır, böylece kişinin zihnindeki yukarı doğru sosyal karşılaştırma aşağı doğru sosyal karşılaştırmaya dönüşür. Alanyazındaki çalışmalar haset ile başkasının talihsizliğine sevinme arasında güçlü bir neden-sonuç ilişkisi olduğunu göstermektedir (Smith ve ark. 1996, Takahashi ve ark. 2009, Van de Ven ve ark. 2015). Haset duygusunun, haset edilen kişinin başına bir talihsizlik gelmesi durumunda başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun gerçekleşmesi için gereken koşulları oluşturduğu söylenebilir.

Narsisizmin büyülenmeci ve kırılmalı narsisizm olarak ele alındığı ve bu iki düzeyin, haset aracılığıyla başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile ilişkisinin incelendiği çalışma Krizan ve Johar (2012) tarafından yürütülmüştür. Araştırmacılar başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun haset duygusunun mantıklı bir sonucu olarak kabul edilebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların kırılmalı narsisizm düzeyi Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği ve Patolojik Narsisizm Ölçeği kullanılarak, büyülenmeci narsisizm düzeyi ise Narsisist Kişilik Envanteri kullanılarak ölçülmüştür. Araştırmanın sonucunda büyülenmeci narsisizm ile haset duygusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Öte yandan, kırılmalı narsisizme sahip bireylerin haset duygusuna karşı oldukça savunmasız olduğu, özellikle yüksek statülü bir birey söz konusu olduğunda haset ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun güçlendiği görülmüştür.

Kırılmalı ve büyülenmeci narsisizm ile haset arasındaki ilişkinin, deneysel koşullar aracılığıyla iki aşamada incelendiği bir başka çalışma ise Neufeld ve Johnson (2015) tarafından yürütülmüştür. Deneylerin öncesinde katılımcıların narsisizm puanları Narsisistik Kişilik Envanteri ve Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği kullanılarak ölçülmüştür. Sonrasında her iki aşamada, katılımcılar görece dezavantajlı oldukları rekabetçi durumlara maruz bırakılmış ve katılımcılarda haset duyguları uyandırılmıştır. İlk çalışma sonucunda kırılmalı narsisizm ve haset arasında güçlü bir ilişki bulunurken büyülenmeci narsisizm ile arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. İkinci çalışmada katılımcıların küçük bir maliyet karşılığında rekabet ettikleri kişileri sabote etmesine olanak sağlanmış ve katılımcıların %65'inin, maliyete rağmen sabotajı kabul ettiği görülmüştür. Deney sonunda sabotajı kabul eden katılımcılara başkasının talihsizliğine sevinme ölçeği uygulanmış ve kırılmalı narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında orta derecede pozitif ilişki olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak alanyazın incelendiğinde deneysel çalışmaların bulgularının haset ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında neden sonuç ilişkisi olduğuna işaret ettiği görülmektedir. Yapılan ilişkisel çalışmalarda da haset ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Haset duygusunun büyülenmeci narsisizm ile değil, kırılmalı narsisizm ile ilişkili olduğu dikkat çekmektedir.

Tartışma

Mevcut çalışmada narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişki incelenmiş ve bu iki kavram arasındaki ilişki benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramları açısından ele alınmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun ele alındığı çok az sayıda çalışma olduğu ve bu çalışmalarda farklı bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Bunun en önemli nedeninin narsisizm kavramının farklı şekillerde ele alınmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda narsisizm kavramının Karanlık Üçlü kuramındaki diğer kişilik tipleri ile birlikte ele alındığı, sadece büyülenmeci boyutunun değerlendirildiği veya kırılmalı ve büyülenmeci boyutunun birlikte incelendiği görülmektedir. Bu durum çalışmalarda narsisizmin kırılmalı ve büyülenmeci boyutuna dair ayırt edici bulguların elde edilememesine sebep olmuştur. Narsisizmin her iki boyutunun incelendiği çalışmalarda kırılmalı narsisizm ve başkasının duygusuna sevinme duygusu arasında ilişki olduğu görülmüştür (Krizan ve Johar 2012, Neufeld ve Johnson 2015). Ancak Karanlık Üçlü ölçüm araçları kullanılarak yürütülen çalışmalar incelendiğinde, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında sadece belirli koşullarda, örneğin sosyal karşılaştırma için uygun kriterler bulunduğu, ilişki olduğu (James ve ark. 2014, Erzi 2020a) ya da aralarında hiç ilişki bulunmadığı (Porter ve ark. 2013, Lee 2019, Erzi 2020b) görülmüştür. Karanlık Üçlü kuramının çoğunlukla narsisizmin büyülenmeci yönüne vurgu yaptığı ve bu kişilik özelliklerini ölçen araçların narsisizmin büyülenmeci özelliklerine dair bilgi sağladığı görülmektedir (Furnham ve ark. 2013, Jones ve Paulhus 2014).

Narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkide benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramlarının önemli bir rol oynadığı göze çarpmaktadır. Ginter (2006) ve James ve arkadaşlarının (2014) yürüttüğü çalışmalarda, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu kavramlarının benlik saygısı ile ilişkili bulunmadığı belirtilmiştir. Her iki çalışmada narsisizmi ölçmek için kullanılan ölçeklerin narsisizmin büyüklenmeci boyutuna yönelik ölçüm yapması ve katılımcıların kırılğan narsisizm özelliklerinin ölçülmemesi, benlik saygısının kavramlarla ilişkisinin uygun bir şekilde incelenememesine sebep olduğu düşünülmektedir. Alanyazında başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun düşük benlik saygısı ile ve düşük benlik saygısının ise kırılğan narsisizm ile ilişkisi olduğu belirtilmektedir (Van Dijk ve ark. 2011b, Jung 2017, Rohmann ve ark. 2019, Grieve ve ark. 2020). Başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun hissedilmesinde düşük benlik saygısının önemli bir rolü olması, kırılğan narsisistlerin bu duyguyu hissetmeye daha eğilimli olduğunu göstermektedir. Büyüklenmeci narsisizmin yüksek benlik saygısı ile olan ilişkisinin bu kişilerin başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu hissetmesinde koruyucu bir rolü olabileceği düşünülmektedir.

Sosyal karşılaştırmanın narsisizmin hem kırılğan hem de büyüklenmeci düzeyinde farklı şekillerde görülüyor olması başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile narsisizmin ilişkisinin incelenmesinin ayrıntılı bir şekilde yapılmasını gerektirmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci boyutunun ele alındığı çalışmalarda, katılımcılar yukarıya doğru sosyal karşılaştırmadan olumsuz, aşağı doğru sosyal karşılaştırmadan ise olumlu etkilendiklerini bildirmişlerdir (Bogard ve ark. 2014). Büyüklenmeci narsisizme sahip bireylerin üstün benlik algıları ve diğerlerine kıyasla daha iyi konumda olduklarına dair düşünceleri onları aşağı doğru sosyal karşılaştırma yapmaya daha yatkın bir hale getirmektedir. Bu durum günlük hayatta aşağı doğru karşılaştırma yapma eğilimi gösteren büyüklenmeci narsisistlerin, kendilerine yönelik olumlu algılarını devam ettirmek için diğerinin talihsizliğine sevinme duygusunu deneyimlemelerine sebep olacağını düşündürebilir. Öte yandan kırılğan narsisist bireylerin düşük benlik saygısına sahip olmaları ve öz değerlendirme yapmak için sosyal geri bildirim mekanizmalarına ihtiyaç duymaları (Zeigler-Hill ve ark. 2008), onları yukarı doğru karşılaştırma yapmaya yatkın hale getiriyor olabilir. Başarılı ve haset duyulan diğerinin başına gelen talihsizlik, o kişinin sahip olduğu avantajlı konumu kaybetmesine neden olmaktadır. Bu durum benlik saygısı düşük olan kırılğan narsisistlere aşağı doğru sosyal karşılaştırma yoluyla öz değerlendirme yapma fırsatı sağlamaktadır (Smith ve ark. 2009). Büyüklenmeci narsisistlerin aşağı doğru karşılaştırma yapmaya yatkın olması ve kırılğan narsisistlerin diğerinin başına bir talihsizlik gelmesi sonucunda aşağı doğru sosyal karşılaştırma yapmaları, narsisizmin iki boyutu arasındaki ayrımın başarılı bir şekilde yapılmasının önemini arttırmaktadır.

James ve arkadaşlarının (2014) yürüttüğü çalışmada kullanılan kötü performans gösteren iş arkadaşını içeren senaryo, katılımcıların sosyal karşılaştırma yapmasına olanak sağlayan kriterlere sahiptir. Kişiler kendilerini değerlendirebilmek ve sosyal karşılaştırma yapabilmek için kendileriyle benzer özelliklere sahip diğerine ihtiyaç duyarlar. İş arkadaşını içeren senaryo, kişinin işteki performansı hakkında kendini değerlendirebilmesine ve sosyal karşılaştırma yapmasına yardımcı olan uygun kriterlere sahip diğerini içermektedir. Eğer diğerinin özellikleri, diğer senaryolarda olduğu gibi, kişinin sahip olduklarından çok farklı ise sosyal karşılaştırma yapılamamaktadır. Katılımcılar zengin bir iş adamı ya da spor müsabakasındaki rakip ile benzerlik bulamamış olabilir ve bu durum onların sosyal karşılaştırma yapamamasına ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu hissetmemesine neden olmuş olabilir.

Benzer şekilde Erzi'nin (2020a) çalışmasında yer alan akademik bağlamdaki senaryonun, sosyal bağlamdaki senaryoya kıyasla aşağı yönlü karşılaştırma için daha objektif kriterler içerdiği görülmektedir. James ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında da görüldüğü gibi, objektif kriterler içeren durumların narsisizm düzeyi yüksek olan bireylerin aşağı doğru karşılaştırma yapmasını kolaylaştırdığı ve diğerinin başına gelen talihsizlik sonucunda kendilerini iyi hissetmelerine neden olduğu düşünülmektedir. Büyüklenmeci narsisistlerin aşağı, kırılğan narsisistlerin ise yukarı doğru sosyal karşılaştırma yapmaya eğilimli olması, iki grubun diğerinin başına gelen talihsizliğe farklı şekillerde tepki vermelerine neden olabileceği düşünülebilir. Kırılğan narsisistlerin yukarı doğru sosyal karşılaştırma yapıyor olması, diğerinin başına gelen talihsizlik sonucunda karşılaştırmanın yönünün değişmesine ve aşağı doğru karşılaştırma yapmalarına yardımcı olmaktadır. Aşağı doğru karşılaştırma sonucunda kırılğan narsisistlerin kendilerini daha iyi hissetmeleri başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu ortaya çıkarmaktadır.

Haset duygusunun hem narsisizm hem de başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile sıklıkla çalışan bir kavram olduğu görülmektedir. Başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun ortaya çıkması için gereken koşullardan biri, talihsizlik yaşayan diğerinin haset edilen bir kişi olmasıdır. Kırılğan narsisistlerin haset duygusuna karşı daha savunmasız olması, benzer şekilde onların başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu deneyimleme olasılığını arttırmaktadır. Narsisizmin büyüklenmeci ve kırılğan düzeylerinin uygun ölçüm araçları kullanılarak belirlendiği çalışmalar incelendiğinde başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun haset duygusu

ile birlikte ele alındığı görülmüştür (Krizan ve Johar 2012, Neufeld ve Johnson 2015). Çalışmalarda haset duygusunun başkasının talihsizliğine sevinme duygusu için bir temel oluşturduğu belirtilmiştir. Her iki çalışmada, haset duygusunun kırılğan narsisizmle ilişkili olduğu bulunmuş ve bunun bir sonucu olarak kırılğan narsisizme sahip bireylerin başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu hissetmeye daha yatkın oldukları görülmüştür. Buna karşın büyüklenmeci narsisizmin haset ve başkasının talihsizliğine sevinme duyguları ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacılar, büyüklenmeci narsisizme sahip bireylerin üstün benlik algılarının onları haset gibi acı verici duygulardan koruduğunu ve kırılğan narsisizme sahip bireylere kıyasla haset duyma olasılıklarının daha düşük olabileceğini belirtmiştir. Haset duygusunu hissetme olasılıklarının daha düşük olması büyüklenmeci narsisizme sahip kişilerin başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu daha az deneyimlemelerine sebep olacağı düşünülebilir.

Katılımcıların büyüklenmeci narsisizm özelliklerinin ölçüldüğü çalışmalar (Ginter 2006, James ve ark. 2014, Erzi 2020a) narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasında belirli koşullarda bir ilişki olduğunu göstermiştir. Daha çok kırılğan narsisizm ile ilişkilendirilen başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun, büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili bulunmasının nedenlerinin daha iyi anlaşılabilmesi ve narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi için narsisizmin her iki boyutuna dair ölçüm alınması, ilişkinin incelendiği koşulların ve aracı olabilecek değişkenlerin göz önünde bulundurulması büyük bir önem taşımaktadır.

Sonuç

Mevcut çalışmada narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişki incelenmiştir. Narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların büyük oranda narsisizmin büyüklenmeci yönüne odaklandığı görülmektedir. Narsisizmin Karanlık Üçlü teorisi kapsamında ele alınması, hem narsisizm ile başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin hem de başkasının talihsizliğine sevinme duygusunun hissedilmesinde büyüklenmeci ve kırılğan narsisizmin rolünün incelenmesini zorlaştırmaktadır. İki kavram arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalardan farklı sonuçlar elde edilmesinin, büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm arasındaki ayrımın belirgin bir şekilde tanımlanmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Gelecekte yürütülecek çalışmalarda narsisizmin Karanlık Üçlü ölçeği aracılığıyla incelenmesi yerine büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm olarak ele alınmasının, başkasının talihsizliğine sevinme duygusu ile kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesine büyük bir önemi olduğu düşünülmektedir. Narsisizmin iki boyutuna yönelik ölçüm alınmasının benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset kavramlarının, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme kavramları ile ilişkisinin daha iyi bir şekilde anlaşılmasında büyük önem taşıyacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde yapılacak çalışmalarda deneysel yöntemlerin kullanılmasının kavramlar arasındaki ilişkiye etki eden faktörlerin incelenmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Hem büyüklenmeci hem de kırılğan narsisizmin benlik saygısı kavramıyla ilişkili olduğu fakat farklı benlik saygısı düzeylerine sahip oldukları ve benlik saygılarını korumak için farklı stratejilere başvurdukları görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu farkların göz önünde bulundurulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde narsisizm, başkasının talihsizliğine sevinme ve benlik saygısı kavramları ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, sosyal karşılaştırma kavramının büyük bir önem taşıdığı dikkat çekmektedir. Gelecekte yürütülecek çalışmalar planlanırken talihsizlik yaşayacak diğerinin, kişinin sosyal karşılaştırma yapabileceği benzer özelliklere sahip olmasına dikkat edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Buna ek olarak iki kavram arasında ilişki bulunan çalışmalar incelendiğinde, ilişkinin talihsizlik yaşayan diğerine karşı haset hissedildiğinde ortaya çıktığı görülmektedir. Kırılğan narsisistlerin, diğerine karşı haset hissetmediği koşullarda başkasının talihsizliğine sevinme duygusunu deneyimleme olasılığına ilişkin bir bulgu alanyazında yer almamaktadır. Bu konuda yapılacak çalışmaların, haset duygusunun kırılğan narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkideki rolünün incelenmesinin alanyazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Mevcut çalışma, narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme kavramları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sayısının azlığı nedeniyle sistematik bir derleme çalışması olarak ele alınamamıştır. İncelenen çalışmaların dahil edilme ve dışlanma kriterlerinin belirgin olmaması ve narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkide olası diğer değişkenlerin incelenememiş olması çalışmanın sınırlılıkları olarak kabul edilebilir.

Narsisizm ve başkasının talihsizliğine sevinme duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi sadece alanyazın için değil, ruh sağlığı alanında çalışan kişiler için de büyük önem taşımaktadır. Narsisizmin iki boyutu ve başkasının talihsizliğine sevinme, benlik saygısı, sosyal karşılaştırma ve haset gibi kavramlarla arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasının, tanı koyma ve tedavi planlama sürecinde ruh sağlığı çalışanlarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- APA (1980) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 3rd edition (DSM-III). Washington DC, American Psychiatric Association.
- APA (2000) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders text revised 4th edition (DSM-IV-TR). Washington DC, American Psychiatric Association..
- APA (2013) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 5th edition (DSM-5). Washington DC, American Psychiatric Association.
- APA (2023) APA Dictionary of Psychology. Washington DC, American Psychiatric Association.
- Aristoteles (2009) Nikomakhos'a Etik, 2. Baskı (Çeviri Ed. S Babür). İstanbul, Bilgesu Yayınları.
- Barry CT, Doucette H, Loflin DC, Rivera-Hudson N, Herrington LL (2017) "Let me take a selfie":associations between self-photography, narcissism, and self-esteem. *Psychol Pop Media Cult*, 6:48-60.
- Ben-Ze'ev A (1990) Envy and jealousy. *Can J Philos*, 20:487-516.
- Bing JF, McLaughlin F, Marburg R (1959) The metapsychology of narcissism. *Psychoanal Study Child*, 14:9-28.
- Blanton H, Crocker J, Miller DT (2000) The effects of in-group versus out-group social comparison on self-esteem in the context of a negative stereotype. *J Exp Soc Psychol*, 36:519-530.
- Blashfield RK, Herkov MJ (1996) Investigating clinician adherence to diagnosis by criteria: a replication of Morey and Ochoa (1989). *J Pers Disord*, 10:219-228.
- Bogart LM, Benotsch EG, Pavlovic JDP (2004) Feeling superior but threatened: the relation of narcissism to social comparison. *Basic Appl Soc Psych*, 26:35-44.
- Bos AER, Huijding J, Muris P, Vogel LRR, Biesheuvel J (2010) Global, contingent and implicit self-esteem and psychopathological symptoms in adolescents. *Pers Individ Dif*, 48:311-316.
- Bosson JK, Lakey CE, Campbell WK, Zeigler-Hill V, Jordan CH, Kernis MH (2008) Untangling the links between narcissism and self-esteem: a theoretical and empirical review. *Soc Personal Psychol Compass*, 2:1415-1439.
- Cain NM, Pincus AL, Ansell EB (2008) Narcissism at the crossroads: phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clin Psychol Rev*, 28:638-656.
- Cikara M, Fiske ST (2012) Stereotypes and schadenfreude: affective and physiological markers of pleasure at outgroup misfortunes. *Soc Psychol Personal Sci*, 3:63-71.
- Dickinson K, Pincus A (2003) Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *J Pers Disord*, 17:188-207.
- Erzi S (2019) Başkasının Zararına Sevinme-Schadenfreude. Ankara, Nobel Yayınevi.
- Erzi S (2020a) Dark triad and schadenfreude: mediating role of moral disengagement and relational aggression. *Pers Individ Dif*, 157:109827.
- Erzi S (2020b) Zararına sevinme (schadenfreude) ve yardım davranışlarının karanlık üçlü; benlik saygısı, empati ve bakış açısı alma bakımından incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 10:215-236.
- Feather NT (1989) Attitudes towards the high achiever: the fall of the tall poppy. *Aust J Psychol*, 41:239-267.
- Feather NT, Nairn K (2005) Resentment, envy, schadenfreude and sympathy: effects on own and other's deserved or undeserved status. *Aust J Psychol*, 57:87-102.
- Feather NT (2006) Deservingness and emotions: applying the structural model of deservingness to the analysis of affective reactions to outcomes. *Eur Rev Soc Psychol*, 17:38-73.
- Festinger L (1954) A theory of social comparison processes. *Hum Relat*, 7:117-140.
- Freud, S. (1914) On narcissism: an introduction. In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (Ed. J Strachey). 14:67-102.
- Furnham A, Richards CS, Paulhus DL (2013) The dark triad of personality: a 10 year review. *Soc Personal Psychol Compass*, 7:199-216.
- Gabbard GO (1989) Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bull Menninger Clin*, 53:527-532.
- Ginter A (2006) Separate peace revisited: reactions to having hurt an envied other (Psychology Honors Theses). Dublin, Trinity University.
- Grieve R, March E, Watkinson J (2020) Inauthentic self-presentation on facebook as a function of vulnerable narcissism and lower self-esteem. *Comput Human Behav*, 102:144-150.
- Hendin HM, Cheek JM (1997) Assessing hypersensitive narcissism: a reexamination of Murray's Narcissism Scale. *J Res Pers*, 31:588-599.

- Hepper EG, Hart CM, Meek R, Cisek S, Sedikides C (2014) Narcissism and empathy in young offenders and non-offenders. *Eur J Pers*, 28:201-210.
- James S, Kavanagh PS, Jonason PK, Chonody JM, Scutcheon HE (2014) The Dark Triad, schadenfreude, and sensational interests: dark personalities, dark emotions, and dark behaviors. *Pers Individ Dif*, 68:211-216.
- Jones DN, Paulhus DL (2014) Introducing the short dark triad (SD3) a brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21:28-41.
- Jung K (2017) Happiness as an additional antecedent of schadenfreude. *J Posit Psychol*, 12:186-196.
- Kampe L, Bohn J, Remmers C, Hörz-Sagstetter S (2021) It's not that great anymore: the central role of defense mechanisms in grandiose and vulnerable narcissism. *Front Psychiatry*, 12:661948.
- Kernberg OF (2020) *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm* (Çeviri Ed. M Atakay). İstanbul, Metis.
- Klein M (2020) *Haset ve Şükran* (Çeviri Ed. O Koçak, Y Erten). İstanbul, Metis.
- Kohut H (1998) *Kendiliğin Çözülmesi* (Çeviri Ed. C Atbaşoğlu ve ark.). İstanbul, Metis.
- Kohut H (2013) *Kendiliğin Yeniden Yapılanması*. (Çeviri Ed. M Atakay). İstanbul, Metis.
- Kong F, Tang F, Zhang H, Sun X, Zhang Y (2020) Does downward social comparisons affect mobile phone addiction? narcissism matters. *J Technol Behav Sci*, 5:266-272.
- Kong F, Wang M, Zhang X, Li X, Sun X (2021) Vulnerable narcissism in social networking sites: the role of upward and downward social comparisons. *Front Psychol*, 12:711909.
- Krizan Z, Bushman BJ (2011) Better than my loved ones: social comparison tendencies among narcissists. *Pers Individ Dif*, 50:212-216.
- Krizan Z, Johar O (2012) Envy divides the two faces of narcissism. *J Pers*, 80:1415-1451.
- Lachowicz-Tabaczek K, Lewandowska B, Kochan-Wójcik M, Andrzejewska BE, Juszkiewicz A (2021) Grandiose and vulnerable narcissism as predictors of the tendency to objectify other people. *Curr Psychol*, 40:5637-5647.
- Lange J, Crusius J, Hagemeyer B (2016) The evil queen's dilemma: linking narcissistic admiration and rivalry to benign and malicious envy. *Eur J Pers*, 30:168-188.
- Lange J, Weidman AC, Crusius J (2018) The painful duality of envy: evidence for an integrative theory and a meta-analysis on the relation of envy and schadenfreude. *J Pers Soc Psychol*, 114:572-598.
- Leach CW, Spears R (2008) A vengefulness of the impotent: the pain of in-groups inferiority and schadenfreude towards successful out-groups. *J Pers Soc Psychol*, 95:1383-1396.
- Lee SA (2019) The Dark Tetrad and callous reactions to mourner grief: patterns of annoyance, boredom, entitlement, schadenfreude, and humor. *Pers Individ Dif*, 137:97-100.
- Levy KN, Ellison WD, Reynoso JS (2011) A historical review of narcissism and narcissistic personality. *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder: Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments* (Eds WK Campbell, JD Miller):1-13. Hoboken, NJ, Wiley.
- McNamee M (2003) Schadenfreude in sport: envy, justice, and self-esteem. *J Philos Sport*, 30:1-16.
- Miller JD, Dir A, Gentile B, Wilson L, Pryor LR, Campbell K (2010) Searching for a vulnerable dark triad: comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *J Pers*, 78:1529-1564.
- Miller JD, Hoffman BJ, Gaughan ET, Gentile B, Maples J, Keith Campbell W (2011) Grandiose and vulnerable narcissism: a nomological network analysis. *J Pers*, 79:1013-1042.
- Miller JD, Sleep CE, Crowe ML, Lynam DR (2020) Psychopathic boldness: narcissism, self-esteem, or something in between? *Pers Individ Dif*, 155:109761.
- Muller D, Fayant MP (2010) On being exposed to superior others: consequences of self-threatening upward social comparisons. *Soc Personal Psychol Compass*, 4:621-634.
- Neufeld DC, Johnson EA (2016) Burning with envy? dispositional and situational influences on envy in grandiose and vulnerable narcissism. *J Pers*, 84:685-696.
- Ozimek P, Bierhoff HW, Hanke S (2018) Do vulnerable narcissists profit more from facebook use than grandiose narcissists? an examination of narcissistic facebook use in the light of self-regulation and social comparison theory. *Pers Individ Dif*, 124:168-177.
- Paulhus DL, Williams KM (2002) The dark triad of personality: narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *J Res Pers*, 36:556-563.
- Pincus AL, Ansell EB, Pimentel CA, Cain NM, Wright A, Levy KN (2009) Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychol Assess*, 21:365-379.
- Pincus AL, Lukowitsky MR (2010) Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annu Rev Clin Psychol*, 6:421-446.
- Porter S, Bhanwer A, Woodworth M, Black PJ (2014) Soldiers of misfortune: an examination of the Dark Triad and the experience of schadenfreude. *Pers Individ Dif*, 67:64-68.
- Portmann J (2002) *When Bad Things Happen to Other People*. Oxfordshire, Routledge.
- Pulver SE (1970) Narcissism: the term and the concept. *J Am Psychoanal Assoc*, 18:319-341.
- Pyszczynski T, Greenberg J, Solomon S, Arndt J, Schimel J (2004) Why do people need self-esteem? a theoretical and empirical review. *Psychol Bull*, 130:435-468.

- Raskin RN, Hall CS (1988) The Narcissistic Personality Inventory: alternative form reliability and further evidence of construct validity. *J Pers*, 52:393-404.
- Raskin R, Novacek J, Hogan R (1991) Narcissistic self-esteem management. *J Pers Soc Psychol*, 60:911-918.
- Raskin R, Terry H (1988) A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *J Pers Soc Psychol*, 54:890-902.
- Reich A (1960) Pathologic forms of self-esteem regulation. *Psychoanal Study Child*, 18:218-238.
- Rohmann E, Brailovskaia J, Bierhoff HW (2021) The framework of self-esteem: narcissistic subtypes, positive/negative agency, and self-evaluation. *Curr Psychol*, 40:4843-4850.
- Rohmann E, Hanke S, Bierhoff HW (2019) Grandiose and vulnerable narcissism in relation to life satisfaction, self-esteem, and self-construal. *J Individ Differ*, 40:194-203
- Rohmann E, Neumann E, Herner MJ, Bierhoff HW (2012) Grandiose and vulnerable narcissism. *Eur Psychol*, 17:279-290.
- Rosenberg M, Schooler C, Schoenbach C, Rosenberg F (1995) Global self-esteem and specific self-esteem: different concepts, different outcomes. *Am Sociol Rev*, 60:141-156.
- Rosenthal SA, Hooley JM (2010) Narcissism assessment in social-personality research: does the association between narcissism and psychological health result from a confound with self-esteem. *J Res Pers*, 44:453-465.
- Schopenhauer A (2014) İnsan Doğası Üzerine (Çeviri Ed. E Yıldırım). İstanbul, Oda Yayınları.
- Sedikides C, Rudich EA, Gregg AP, Kumashiro M, Rusbul C (2004) Are normal narcissists psychologically healthy? self-esteem matters. *J Pers Soc Psychol*, 87:400-416.
- Sedikides C (2021) In search of Narcissus. *Trends Cogn Sci*, 25:67-80.
- Sedikides C, Strube MJ (1997) Self evaluation: to thine own self be good, to thine own self be sure, to thine own self be true, and to thine own self be better. *Adv Exp Soc Psychol*, 29:209-269.
- Smith RH, Kim SH (2007) Comprehending envy. *Psychol Bull*, 133:46-64.
- Smith RH, Powell CA, Combs DJ, Schurtz DR (2009) Exploring the when and why of schadenfreude. *Soc Personal Psychol Compass*, 3:530-546.
- Smith RH, Turner TJ, Garonzik R, Leach CW, Urch-Druskat V, Weston CM (1996) Envy and schadenfreude. *Pers Soc Psychol Bull*, 22:158-168.
- Sowislo JF, Orth U (2013) Does low self-esteem predict depression and anxiety? a meta-analysis of longitudinal studies. *Psychol Bull*, 139:213-240.
- Steele CM (1988) The psychology of self-affirmation: sustaining the integrity of the self. *Adv Exp Soc Psychol*, 21:261-302.
- Steinbeis N, Singer T (2013) The effects of social comparison on social emotions and behavior during childhood: the ontogeny of envy and schadenfreude predicts developmental changes in equity-related decisions. *J Exp Child Psychol*, 155:198-209.
- Symington N (2023) Narsisizm (Çeviri Ed. E Kayurtar). İstanbul, Okuyan Us Yayınevi.
- Takahashi H, Kato M, Matsuura M, Mobbs D, Suhara T, Okubo Y (2009) When your gain is my pain and your pain is my gain: neural correlates of envy and schadenfreude. *Science*, 323:937-939.
- Tatlıcioğlu I (2015) Dolaylı utanmanın mizah ve başkasının zararına sevinme ile ilişkisi (Yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Üniversitesi.
- Tesser A (2000) On the confluence of self-esteem maintenance mechanisms. *Pers Soc Psychol Rev*, 4:290-299.
- Tesser A, Collins JE (1988) Emotion in social reflection and comparison situations: intuitive, systematic, and exploratory approaches. *J Pers Soc Psychol*, 55:695-709.
- Thornton DA, Arrowood AJ (1966) Self-evaluation, self-enhancement, and the locus of social comparison. *J Exp Soc Psychol*, 1:40-48.
- Torun G (2012) Sosyal kimliğin kıskançlık ve başkasının üzüntüsüne sevinme üzerindeki etkileri (Yüksek lisans tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Urbonaviciute G, Hepper EG (2020) When is narcissism associated with low empathy? a meta-analytic review. *J Res Pers*, 89:104036.
- Van de Ven N, Hoogland CE, Smith RH, Van Dijk WW, Breugelmans SM, Zeelenberg M (2015) When envy leads to schadenfreude. *Cogn Emot*, 29:1007-1025.
- Van Dijk WW, Ouwerkerk JW (2014) Schadenfreude: Understanding Pleasure at the Misfortune of Others. Cambridge, Cambridge University Press.
- Van Dijk WW, Ouwerkerk JW, Goslinga S, Nieweg M (2005) Deservingness and schadenfreude. *Cogn Emot*, 19:933-939.
- Van Dijk WW, Ouwerkerk JW, Goslinga S, Nieweg M, Gallucci M (2006) When people fall from grace: reconsidering the role of envy in schadenfreude. *Emotion*, 6:156-160.
- Van Dijk WW, Ouwerkerk JW, Smith RH, Cikara M (2017) The role of self-evaluation and envy in schadenfreude. *Eur Rev Soc Psychol*, 26:247-282.
- Van Dijk WW, Ouwerkerk JW, Wesseling YM, Van Konings-Bruggen GM (2011a) Towards understanding pleasure at the misfortunes of others: the impact of self-evaluation threat on schadenfreude. *Cogn Emot*, 25:360-368.
- Van Dijk WW, Van Koningsbruggen GM, Ouwerkerk JW, Wesseling YM (2011b) Self-esteem, self-affirmation, and schadenfreude. *Emotion*, 11:1445-1449.

- Wang D (2019) A study of the relationship between narcissism, extraversion, body-esteem, social comparison orientation and selfie-editing behavior on social networking sites. *Pers Individ Dif*, 146:127-129.
- Weiss B, Miller JD (2018) Distinguishing between grandiose narcissism, vulnerable narcissism, and narcissistic personality disorder. In *Handbook of Trait Narcissism: Key Advances, Research Methods, and Controversies* (Eds AD Hermann, AB Brunell, JD Foster): 3-13. Cham, Springer.
- Wheeler L (1966) Motivation as a determinant of upward comparison. *J Exp Soc Psychol*, 1:27-31.
- Wills TA (1981) Downward comparison principles in social psychology. *Psychol Bull*, 90:245-271.
- Wink P (1991) Two faces of narcissism. *J Pers Soc Psychol*, 61:590-597.
- Wurst SN, Gerlach TM, Dufner M, Rauthmann JF, Grosz MP, Küfner ACP et al. (2017) Narcissism and romantic relationships: the differential impact of narcissistic admiration and rivalry. *J Pers Soc Psychol*, 112:280-306.
- Yeniay Y (2012) Sosyal kimlik ile algılayan ve algılananın cinsiyetinin başkalarının üzüntüsüne sevinme eğilimi üzerindeki etkileri (Yüksek lisans tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Zajenkowski M, Witowska J, Maciantowicz O, Mlensza M (2016) Vulnerable past, grandiose present: the relationship between vulnerable and grandiose narcissism, time perspective and personality. *Pers Individ Dif*, 98:102-106.
- Zeelenberg M (2015) When envy leads to schadenfreude. *Cogn Emot*, 29:1007-1025.
- Zeigler-Hill V, Chadha S, Osterman L (2008) Psychological defense and self-esteem instability: is defense style associated with unstable self-esteem? *J Res Pers*, 42:348-364.
- Zeigler-Hill V (2011) The connections between self-esteem and psychopathology. *J Contemp Psychother*, 41:157-164
- Zeigler-Hill V, Myers EM, Clark CB (2010) Narcissism and self-esteem reactivity: the role of negative achievement events. *J Res Pers*, 44:285-292.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.